

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»**

**Навчально-науковий інститут менеджменту та психології
Кафедра педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти**

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ННІМП ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»

12 вересня 2024 року, протокол № 7

Голова вченої ради ННІМП ДЗВО

«Університет менеджменту освіти»

В. В. Супрун

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

(ОК.8 – Методика викладання у вищій школі)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Освітньо-професійна програма: «Педагогіка вищої школи.
Андрагогіка»

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» складена відповідно до навчального плану освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи. Андрагогіка» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Автор-укладач робочої програми навчальної дисципліни:

І.Л. Сіданіч, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 2 від 4 вересня 2024 р.)

Затверджено вченою радою
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 7 від 12 вересня 2024 р.)

©Сіданіч І.Л., 2023 р.

© ДВЗО «УМО», 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, освітній рівень, спеціальність</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
		<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Навчальна дисципліна циклу обов'язкових освітніх компонентів
	Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки 1
Загальна кількість годин – 120	Освітньо-професійна програма: Педагогіка вищої школи. Андрагогіка	Семестр 1
		Лекції 6
	Практичні, семінарські 4	
	Самостійна робота 110	
	Вид контролю екзамен	
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: 12% : 88%.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – надати студентам глибокі теоретичні знання про суть наукової та методологічної діяльності у вищій школі; сформувати професійні стереотипи наукового мислення та методичні засади щодо проведення навчальних занять, контролю та оцінки якості засвоєння навчальної інформації студентами; навчити здійснювати продуктивне професійно-педагогічне спілкування, проявляти високий рівень самоорганізації у професійній діяльності.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- узгоджувати методики навчання фахових дисциплін у ЗВО з вимогами розвитку сучасного суспільства та промислового виробництва;
- визначати зміст організації лекційних занять та методичку і техніку читання лекцій для кращого подання матеріалу;

- організувати практичні, лабораторні, семінарські заняття, колоквиуми для контролю та оцінки знань;
- складати завдання для тестового контролю оцінки знань;
- застосувати в освітньому процесі інтерактивні методи навчання, в т.ч. ділові ігри, комп'ютерну техніку та технології;

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» є нові вимоги до вищої освіти з точки зору економічних, соціальних, демографічних, психологічних та екологічних факторів; процеси, що відбуваються в європейському освітньому просторі; теоретичні засади, методологія та практичні аспекти методики викладання і технології навчання у вищій школі.

У процесі викладання навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» основна увага приділяється оволодінню студентами **професійними компетентностями:**

Інтегральна компетентність – здатність особи розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту освіти або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеності умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) (СК):

СК 1. Здатність проєктувати і досліджувати освітні системи.

СК 2. Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки.

СК 3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.

СК 4. Здатність здійснювати експертизу та надавати консультації з питань освітньої політики та інновацій в освіті.

СК 5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проєкти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.

СК 6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.

СК 8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

СК 11. Здатність до використання андрагогічно орієнтованих форм, методів, засобів та технологій навчання.

Здобувачі вищої освіти повинні отримати наступні очікувані програмні **результати навчання:**

ПР 5. Організувати освітній процес на підставі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів й сучасних досягнень освітніх,

педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

ПР 8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.

ПР 13. Вміти використовувати андрагогічно орієнтовані форми, методи, засоби та технології навчання.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ. Актуальні проблеми теорії і практики сучасної методики викладання у вищій школі

Предмет, цілі і завдання навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі», її місце в системі навчальних дисциплін професійно-практичної підготовки магістрів.

Зміст фахової освіти як найважливіша складова освітньої політики держави. Рівні формування змісту освіти: загальне теоретичне уявлення; навчальна дисципліна; навчальний матеріал. Компетентнісний підхід до формування змісту освіти. Двоїстість представленості змісту освіти в діяльності викладача і діяльності студента..

Система наукової організації праці викладача фахових дисциплін. Планування та організація особистої діяльності викладача фахових дисциплін. Етапи підготовки викладача до освітнього процесу – річне планування тем лекцій та практичних занять. Самоосвіта та робота із засвоєння передового педагогічного досвіду. Науково-методична робота викладача фахових дисциплін.

Тема 2. Нормативні документи щодо розроблення змісту освіти і навчання у вищій школі

Закон України «Про вищу освіту». Нормативні документи щодо розроблення змісту освіти і навчання. Національна рамка кваліфікацій. Професійний стандарт. Стандарт вищої освіти.

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова) програма. Навчальний план. Програми навчальних дисциплін як основна форма фіксації змісту навчального дисципліни. Необхідність врахування міждисциплінарних зв'язків при їх розробці.

Робочий навчальний план. Робочі програми кредитних модулів.

Проблема запровадження новітніх методів навчання в сучасному технічному університеті.

Тема 3. Методи навчання фахових дисциплін

Співвідношення понять «технологія», «методика», «метод» у сучасній педагогіці.

Дидактичні визначення методу навчання. Специфіка методів навчання фахових дисциплін у вищій школі. Система словесних методів навчання: опис, пояснення, розповідь, лекція, бесіда, семінар.

Система словесно-наочних методів навчання фахових дисциплін

Компетентнісний підхід як основа змісту, форм і методів навчання. Загальні характеристики та етапи впровадження компетентнісного підходу. Базові поняття компетентнісного підходу: компетенція та компетеність. Поняття змісту освіти та його структури. Зв'язок понять «зміст освіти» та «зміст навчання». Фактори, що детермінують формування змісту педагогіки вищої школи.

Методологія наукового педагогічного дослідження. Сутність поняття «методологія», «методологія вищої школи». Етапи наукового педагогічного дослідження.

Тема 4. Активізація пізнавальної діяльності здобувача вищої школи. Аналіз професійної діяльності фахівця

Активізація ученнєвої діяльності студентів як проблема і завдання педагогіки ВШ. Активізація механізму сприймання. Емоційність як шлях активізації сприймання. Прийоми формування позитивних емоцій у процесі навчальних занять.

Наочність та її роль в активізації сприймання. Стимули активізації пізнавальної діяльності студентів. Поняття інтенсифікації навчання. Психологічні особливості індивідуальної та групової форм навчальної роботи. Групові форми навчальної роботи як фактор інтенсифікації навчання. Виховна роль активізації ученнєвої діяльності студентів у процесі навчання.

Основні риси та якості сучасного науково-педагогічного працівника вищої освіти. Функції та види діяльності науково-педагогічного працівника. Сутність педагогічної майстерності: професійна компетентність; професійні здібності; педагогічна техніка.

Особистість науково-педагогічного працівника вищої школи. Нові виклики щодо підготовки фахівців перед ЗВО. Зародження нових педагогічних професій: тренер; коуч; ментор; тьютор; фасилітатор; едвайсер. Компетентності, які охоплюють нові педагогічні ролі.

Поняття про суперечності, що сформувалися в теорії і методиці професійної педагогічної освіти. Характеристика складових елементів загальної структури професійної діяльності фахівця. Рівні сформованості професійно орієнтованих знань, умінь та навичок студентів. Зміст професійної підготовки фахівця.

Тема 5. Структура та особливості освітнього процесу у закладі вищої освіти. Форми організації освітнього процесу. Види навчальних занять

Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Сутність процесу навчання у вищій школі, його структура і функції. Обопільний характер процесу навчання. Психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності студентів. Специфічні особливості сучасного процесу навчання у вищому навчальному закладі. Дидактичні моделі змісту вищої освіти. Види навчання. Зміст стандартизації і гуманізації навчання у вищій школі. Документи, що визначають

зміст освіти у вищому навчальному закладі (Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи).

Навчальний процес у ЗВО як об'єкт планування. Навчальний план: навчальний план як складова стандарту; робочий навчальний план; індивідуальний навчальний план. Освітня програма: освітня програма як складова галузевого стандарту; робоча програма навчальної дисципліни. Поняття про науково-методичне структурування процесу реалізації освітньо-професійної програми (послідовність вивчення навчальних дисциплін, форми і періодичність виконання індивідуальних завдань та проведення контролю тощо). Моделювання змісту навчання на основі освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної програми підготовки магістрів зі спеціальності «Педагогіка вищої школи. Андрагогіка».

Статус куратора у закладі вищої освіти. Роль та функції куратора академічної студентської групи. Особливості й напрями діяльності куратора академічної групи як тьютора, фасилітатора, медіатора культур.

Тема 6. Інноваційні освітні технології у формуванні компетентностей фахівців. Методи та технології навчання у вищій школі

Стратегічні завдання вищої освіти в Україні. Завдання реформування змісту вищої освіти. Пріоритетні напрями та шляхи реформування вищої освіти. Методи навчання: сутність та види. Технології навчання за видами занять: традиційні технології навчання (лекція, практичне заняття, лабораторне заняття, індивідуальне заняття); інноваційні технології навчання: інтерактивне навчання (проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, рольові ігри, ділові ігри); дистанційне навчання.

Денна (очна) форма навчання. Заочна (дистанційна) форма навчання. Екстернат. Групові та індивідуальні форми організації навчальної роботи із студентами.

Лекція, семінарські та практичні заняття як головні організаційні форми при вивченні фахових дисциплін у вищій школі. Типи лекцій. Вимоги до лекцій з фахових дисциплін. Структура та побудова лекцій різного типу. Поняття про домінуючу дидактичну мету лекції. Економія часу на заняттях по фахових дисциплін у вищій школі.

Практичні заняття у вищій школі: мета, основні завдання. Тренування у розв'язанні теоретичних завдань як головне призначення практичних занять. Різновиди практичних занять. Специфіка проведення практичних занять. Структура практичного заняття: нормативна та варіативна частини. Психологічні умови ефективної педагогічної взаємодії викладача з студентами та студентів між собою на практичному занятті.

Тема 7. Освітньо-професійна, освітньо-наукова, освітньо-творча програми підготовки фахівця. Методика проведення лекції у закладі вищої освіти

Роль і місце програми навчальної дисципліни в процесі формування змісту навчання. Дидактичні вимоги, що висувуються до навчальної та робочої програми дисципліни. Визначення цілей навчання за навчальною дисципліною. Визначення рівня сформованості предметних умінь. Визначення змісту навчання

за навчальною дисципліною. Класифікація навчальних елементів. Структура змісту навчання. Структура та зміст навчальної програми дисципліни, робочої програми навчальної дисципліни. Упорядкування структурно-логічних зв'язків розділів навчальних дисциплін. Визначення видів та форм занять з дисципліни. Визначення видів та форм контролю ступеня досягнення цілей підготовки за навчальною дисципліною. Особливості формування змісту навчальної дисципліни в умовах кредитно-модульної системи. Компетентнісний підхід до розробки програми дисципліни.

ОПП двох напрямів підготовки до спеціальностей (у кредитах та годинах): загальний навчальний час підготовки; сумарний навчальний час за циклами підготовки; сумарний навчальний час нормативних дисциплін; сумарний навчальний час вибіркових дисциплін (варіативної частини змісту підготовки); співвідношення навчального часу підготовки, виділеного на аудиторну та самостійну роботу студентів; співвідношення навчального часу за циклами підготовки, виділеного на аудиторну та самостійну роботу студентів.

Тема 8. Інформаційна база професійної підготовки. Методика проведення практичного заняття

Структурно-логічна обробка масиву змісту навчання. Інформаційна база професійної підготовки. Упорядкування сукупності нормативних і варіативних навчальних дисциплін. Зміст та структура навчального плану підготовки фахівців за напрямом або спеціальністю. Інваріантна та варіативна складові навчального плану. Оптимізація інформаційної бази освітньої та професійної підготовки. Особливості розробки навчального плану в умовах кредитно-трансферної системи.

Практичне заняття та його місце в навчальній практиці закладу вищої освіти. Відмінність практичного заняття від семінарського заняття та лабораторної роботи. Види та форм практичних занять: робота в малих групах як засіб формування комунікативних компетентностей; ділова гра як форма відтворення змісту майбутньої професії; ролева гра як засіб інтенсифікації навчання груповому спілкуванню; кейс-метод як форма професійно-діяльнісного навчання. Підготовка викладача до проведення практичного заняття та система оцінювання роботи викладача на ньому, роботи студента та самого практичного заняття.

Тема 9. Дистанційні технології навчання

Сутність та доцільність використання дистанційного навчання. Принципи роботи системи дистанційного навчання. Характерні ознаки дистанційного навчання. Види технологій дистанційного навчання. Дистанційне навчання як сукупність інформаційних технологій та методик викладання, які передбачають здобуття освіти без фізичної присутності здобувачів освіти. Вибір видів та форм занять за нормативними положеннями МОН про дистанційне навчання для вищих та середніх закладів освіти. Порядок організації та запровадження дистанційного навчання за Положенням про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 № 1115. Переваги і недоліки дистанційної освіти.

Тема 10. Самостійна робота студента. Педагогічний контроль, форми його здійснення

Самостійна робота студентів (СРС), її сутність і значення. Цілі СРС та основні принципи її організації. Психолого-педагогічні особливості СРС порівняно з іншими видами навчальної роботи у вищій школі. Типи самостійних робіт. Особливості організації самостійної роботи студентів при заочному і дистанційному навчанні. Організація самостійної роботи студентів екстернату

Самостійна робота студента: сутність та головна мета СРС; форми СРС; основні складові СРС; організація СРС; контроль СРС; вплив СРС на освітньо-виховний процес.

Мета, задачі та значення контролю результатів навчання фахових дисциплін. Система змісту контролю результатів навчання. Взаємозв'язок контролю і цілей навчання.

Функції контролю знань студентів: навчальна, діагностична, вимірвальна та оцінювальна, виховна, розвивальна, мотиваційно-стимулююча.

Система понять: контроль, перевірка, оцінювання, відмітка, облік. Співвідношення між ними.

Педагогічний контроль та оцінювання успішності студентів: характеристика контролю; складові частини контролю; функції контролю; форми педагогічного контролю; рейтингова система (переваги, шкала оцінювання, критерії).

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		л.	с.	с/р
Тема 1. Вступ. Актуальні проблеми теорії і практики сучасної методики викладання у вищій школі	12	2	-	10
Тема 2. Нормативні документи щодо розроблення змісту освіти і навчання у вищій школі	10	-	-	10
Тема 3. Методи навчання фахових дисциплін	12	-	2	10
Тема 4. Активізація пізнавальної діяльності здобувача вищої школи. Аналіз професійної діяльності фахівця	10	-	-	10
Тема 5. Структура та особливості освітнього процесу у закладі вищої освіти. Форми організації освітнього процесу. Види навчальних занять	10	-	-	10
Тема 6. Інноваційні освітні технології у формуванні компетентностей фахівців. Методи та технології навчання у вищій школі	12	2	-	10
Тема 7. Освітньо-професійна, освітньо-наукова, освітньо-творча програми підготовки фахівця. Методика проведення лекції у	12	-	2	10

	закладі вищої освіти				
Тема 8	Інформаційна база професійної підготовки. Методика проведення практичного заняття	12	-	-	12
Тема 9	Дистанційні технології навчання	12	-	-	12
Тема 10	Самостійна робота студента. Педагогічний контроль, форми його здійснення	18	2	-	16
Разом		120	6	4	110

5. ТЕМИ ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№	Теми лекційних занять	Зміст лекційних занять	Год.
1	Вступ. Актуальні проблеми теорії і практики сучасної методики викладання у вищій школі	<ol style="list-style-type: none"> 1) Державна політика в галузі вищої освіти та концептуальні напрями її розвитку. 2) Політика якості освіти в Україні в площині «Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості Європейському простору вищої освіти (ESG-2015)». 3) Закони та закономірності дидактичного процесу вищої школи 4) Інтеграція України в європейський освітній простір 	2
2	Інноваційні освітні технології у формуванні компетентностей фахівців. Методи та технології навчання у вищій школі	<ol style="list-style-type: none"> 1) Сутність, класифікація та принципи інноваційних технологій. 2) Методи навчання у вищій школі. 3) Методичні основи підготовки та організації лекційних занять. 4) Методика підготовки та організації семінарських занять. 5) Методика підготовки та організації семінарських занять 	2
3	Самостійна робота студента. Педагогічний контроль, форми його здійснення	<ol style="list-style-type: none"> 1) Сутність і характеристика основних понять. 2) Способи та прийоми, що активізують пізнавальну діяльність здобувачів вищої освіти 	2
Всього			6

6. ТЕМИ ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Теми семінарських занять	Зміст семінарських занять	Год.
1	Методи навчання фахових дисциплін	<ol style="list-style-type: none"> 1) Дидактичні визначення методу навчання. Специфіка методів навчання фахових дисциплін у вищій школі. Система словесних методів навчання: опис, пояснення, розповідь, лекція, бесіда, семінар. 2) Система словесно-наочних методів навчання фахових дисциплін. 3) Компетентнісний підхід як основа змісту, 	2

		форм і методів навчання. Загальні характеристики та етапи впровадження компетентнісного підходу.	
2	Освітньо-професійна, освітньо-наукова, освітньо-творча програми підготовки фахівця. Методика проведення лекції у закладі вищої освіти	<ol style="list-style-type: none"> 1) Дидактичні вимоги, що висуваються до навчальної та робочої програми дисципліни. Визначення цілей навчання за навчальною дисципліною. 2) Визначення змісту навчання за навчальною дисципліною. Класифікація навчальних елементів. Структура змісту навчання. Структура та зміст навчальної програми дисципліни, робочої програми навчальної дисципліни. 3) Визначення видів та форм занять з дисципліни. Визначення видів та форм контролю ступеня досягнення цілей підготовки за навчальною дисципліною. 4) Компетентнісний підхід до розробки програми дисципліни. ОПП двох напрямів підготовки до спеціальностей (у кредитах та годинах). 	2
Всього			4

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Назва тем курсу	Час на опрацювання (год.)
1	Вступ. Актуальні проблеми теорії і практики сучасної методики викладання у вищій школі	20
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення цілей освітньої та професійної підготовки майбутнього фахівця 2. Формування змісту підготовки за циклами та навчальними дисциплінами. 	
2	Нормативні документи щодо розроблення змісту освіти і навчання у вищій школі	10
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегічні завдання вищої освіти в Україні 2. Формування цілей підготовки за циклами 	
3	Методи навчання фахових дисциплін	10
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та класифікація методів навчання у вищій школі. 2. Місце і роль методів викладання у вищій школі в системі педагогічних дисциплін 	
4	Активізація пізнавальної діяльності здобувача вищої школи. Аналіз професійної діяльності фахівця	10
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розподіл змісту підготовки за нормативною та варіативною частиною 2. Активізація пізнавальної діяльності здобувача вищої школи. 3. Аналіз професійної діяльності фахівця 	
5	Структура та особливості освітнього процесу у закладі вищої освіти.	10
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Форми організації освітнього процесу. 2. Види навчальних занять 	
6	Інноваційні освітні технології у формуванні компетентностей фахівців. Методи та технології навчання у вищій школі	10

	1. Методи та технології навчання у вищій школі 2. інформаційна база освітньої та професійної підготовки	
7	Освітньо-професійна, освітньо-наукова, освітньо-творча програми підготовки фахівця. 1. Методика проведення лекції у закладі вищої освіти 2. Види освітніх програм	10
8	Інформаційна база професійної підготовки. 1. Методика проведення практичного заняття 2. Аналіз науково-професійної діяльності фахівця	12
9	Дистанційні технології вищої освіти в сучасних умовах 1. Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу вищій школі	12
10	Самостійна робота студента. Педагогічний контроль, форми його здійснення 1. Педагогічний контроль, форми його здійснення	16
	Всього:	110

8. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Проаналізуйте навчально-методичну літературу з методики викладання у вищій школі, складіть бібліографічний список підручників і методичних рекомендацій з відповідної навчальної дисципліни.

2. Визначить методологічні підходи до методики викладання педагогіки вищої школи науковців, методистів та викладачів ЗВО встановлювати структуру циклів підготовки, формувати систему цілей підготовки за циклами, розробляти комплексні циклові завдання, що адекватні цілям підготовки за циклами.

3. Визначить цілі навчання у вигляді системи предметних умінь та потрібний рівень сформованості кожного з системи предметних умінь.

4. Охарактеризуйте види та форми контролю ступеню досягнення цілей підготовки та структуру змісту навчання за навчальною дисципліною.

5. Проаналізуйте види та форми навчальних занять, що забезпечують досягнення цілей підготовки та обґрунтовані терміни засвоєння змісту кожного з структурних елементів навчальної дисципліни та формування відповідних предметних умінь на потрібному рівні.

6. Визначте цілі освітньої та професійної підготовки за напрямом або спеціальністю, за спеціалізацією спеціальності.

7. Проаналізуйте навчальну програму дисципліни щодо наявності в ній обов'язкових складових.

8. Обґрунтуйте вибір видів та форм занять з дисципліни, видів та форм контролю.

9. Розробіть методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з дисципліни.

10. Визначте основні поняття теми (зміст освіти, зміст навчання, освітньо-професійна програма підготовки фахівців) з поясненням у тематичний словник.

11. Напишіть реферат на тему: «Стратегічні завдання вищої освіти в сучасних умовах». Визначити головні проблеми і перспективи вищої освіти (назвати головні проблеми, висловити свої погляди на майбутнє вищої школи; виділити ту проблему, яку вважаєте головною, спробувати визначити її причини, запропонувати способи розв'язання)

12. Визначте сучасні проблеми вищої освіти в Україні та накреслити своє бачення шляхів їх вирішення.

13. Складіть компоненти професійної культури фахівця і майбутнього викладача. Побудувати професіограму викладача.

14. Укажіть шляхи вузької спеціалізації і відокремити умови широкої освіченості та культури.

15. Охарактеризуйте роль викладача під час проведення практичних занять: теоретика-дослідника, управлінця, практичного психолога.

16. Розкрийте зміст гностичного, конструктивного, організаційного та комунікативного компонента психологічної структури діяльності викладача закладу вищої освіти.

Тестовий контроль знань

Оберіть правильну відповідь:

1. Назвіть структурні елементи професійної діяльності викладача: а) профілактика, знання, уміння, навички; б) суб'єкт педагогічного впливу, об'єкт педагогічного впливу, предмет їх спільної діяльності, цілі навчання, засоби педагогічної комунікації; в) соціальна адаптація, самовиховання, перевиховання г) принципи, форми, методи, закономірності.

2. Праця викладача закладу вищої освіти є двобічною: а) освітньою і виховною; б) теоретичною і практичною; в) комунікативною і вербальною; г) спеціальною і соціально-виховною.

3. Викладач закладу вищої освіти виконує такі функції: а) освітню, виховну, розвивальну, комунікативну; б) контрольну, навчальну, підготовчу, завершальну, тематичну; в) організаторську, інформаційну, трансформаційну, орієнтовно-регулятивну, мобілізаційну; г) оцінювальну-результативну, мотиваційну, заохочувальну.

4. За основними напрямками виокремлюють таку діяльність викладача ЗВО: а) навчально-педагогічна, навчально-методична, організаційна, виховна, науково-дослідна; б) організаторська, інформаційна, трансформаційна, орієнтовно-регулятивна, мобілізаційна; в) контрольна, навчальна, підготовча, завершальна, тематична; г) освітня, виховна, розвивальна, комунікативна, практична, теоретична.

5. Основними видами навчально-педагогічної діяльності викладача ЗВО є такі: а) підготовка до лекційних, семінарських занять, видання конспектів лекцій, складання екзаменаційних білетів; б) викладання лекцій, проведення семінарських занять, заліків, екзаменів, керівництво практикою та навчально-дослідною роботою студентів; в) робота куратора, співбесіди, робота в гуртожитках, проведення вечорів, екскурсій; г) написання і видання підручників, посібників, монографій, наукових статей, написання відзивів на дисертації, рецензування підручників.

6. Основні види навчально-методичної діяльності викладача ЗВО: а) читання лекцій, проведення семінарських занять, заліків, екзаменів, керівництво

практикою та навчально-дослідною роботою студентів; б) робота куратора, співбесіди, робота в гуртожитках, проведення вечорів, екскурсій; в) підготовка до лекційних, семінарських занять, видання конспектів лекцій, складання екзаменаційних білетів; г) написання і видання підручників, посібників, монографій, наукових статей, написання відзивів на дисертації, рецензування підручників.

7. Основні види виховної роботи викладача ЗВО: а) викладання лекцій, проведення семінарських занять, заліків, екзаменів, керівництво практикою та навчально-дослідною роботою студентів; б) підготовка до лекційних, семінарських занять, видання конспектів лекцій, складання екзаменаційних білетів; в) робота куратора, співбесіди, робота в гуртожитках, проведення вечорів, екскурсій; г) написання і видання підручників, посібників, монографій, наукових статей, написання відзивів на дисертації, рецензування підручників.

8. Основними видами науково-дослідної роботи викладача ЗВО є такі: а) викладання лекцій, проведення семінарських занять, заліків, екзаменів, керівництво практикою та навчально-дослідною роботою студентів; б) підготовка до лекційних, семінарських занять, видання конспектів лекцій, складання екзаменаційних білетів; в) написання і видання підручників, посібників, монографій, наукових статей, написання відзивів на дисертації, рецензування підручників; г) робота куратора, співбесіди, робота в гуртожитках, проведення вечорів, екскурсій.

9. Психологічна структура діяльності викладача ЗВО містить такі компоненти: а) організаторський, інформаційний, трансформаційний, орієнтовно-регулятивний, мобілізаційний; б) контрольний, навчальний, підготовчий, завершальний, тематичний; в) конструктивний, організаторський, комунікативний, гностичний, функціональний; г) навчально-педагогічний, навчально-методичний, організаційний, виховний, науково-дослідний.

10. Структура професійної педагогічної діяльності охоплює такі компоненти: а) організаторський, інформаційний, трансформаційний, орієнтовно-регулятивний, мобілізаційний; б) контрольний, навчальний, підготовчий, завершальний, тематичний; в) професіоналізм знань, професіоналізм спілкування, професіоналізм самовдосконалення; г) навчально-педагогічний, навчально-методичний, організаційний, виховний, науково-дослідний.

11. Структура педагогічної майстерності охоплює такі компоненти: а) організаторський, інформаційний, трансформаційний, орієнтовно-регулятивний, мобілізаційний; б) контрольний, навчальний, підготовчий, завершальний, тематичний; в) гуманістичне спрямування, теоретичні знання, педагогічні здібності, педагогічна техніка; г) професіоналізм знань, професіоналізм спілкування, професіоналізм самовдосконалення.

12. Педагогічна майстерність – це: а) готовність і вміння використовувати системні знання у взаємодії зі студентами; б) комплекс рис особистості, що дає змогу досягти високого рівня самоорганізації професійної діяльності педагога; в) система прийомів соціально-психологічної взаємодії педагога і вихованців; г) система педагогічної техніки викладача.

13. Професійно-педагогічне спілкування – це: а) готовність і вміння використовувати системні знання у взаємодії зі студентами; б) комплекс рис

особистості, що дає змогу досягти високого рівня самоорганізації професійної діяльності педагога; в) система прийомів соціально-психологічної взаємодії педагога і вихованців, змістом якої є обмін інформацією; г) система педагогічної техніки викладача.

14. Професіоналізм знань – це: а) готовність й уміння використовувати системні знання у взаємодії зі студентами; б) комплекс рис особистості, що дає змогу досягти високого рівня самоорганізації професійної діяльності педагога; в) система прийомів соціально-психологічної взаємодії педагога і вихованців, змістом якої є обмін інформацією; г) система педагогічної техніки викладача.

15. Рівні спілкування викладача ЗВО – це: а) примітивний, маніпулятивний, стандартизований, діловий, особистісний; б) ліберальний, авторитарний, демократичний; в) гуманістичний, варіативний, оперативний, оптимізаційний; г) доступний, недоступний.

9. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Визначення цілей освітньої та професійної підготовки майбутнього фахівця.

2. Інформаційно-методичне забезпечення дисципліни.
3. Сутність і зміст методики викладання у вищій школі.
4. Інформаційно-методичне забезпечення дисципліни.
5. Поняття змісту освіти та його історичний характер.
6. Робоча навчальна програма.
7. Стратегічні завдання вищої освіти в Україні.
8. Структурно-логічна схема курсу.
9. Зміст, форми і методи викладання педагогіки вищої школи.
10. Формування змісту навчальної дисципліни.
11. Принципи та критерії відбору змісту освіти.
12. Предмет, наукові основи та цілі навчальної дисципліни.
13. Фактори, що детермінують формування змісту освіти.
14. Навчальна програма нормативної (вибіркової дисципліни).
15. Теорії формування змісту освіти.
16. Визначення цілей і змісту навчання за навчальною дисципліною.
17. Навчальна дисципліна та її характеристика: належність до блоку (соціально-гуманітарних, фундаментальних, професійно орієнтованих дисциплін тощо) у навчальному плані підготовки фахівця за рівнем: молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр.
18. Взаємозв'язок цілей підготовки майбутнього фахівця і цілей діяльності.
19. Освітньо-професійна програма підготовки фахівця: структура та зміст.
20. Інформаційно-методичне забезпечення дисципліни
21. Розподіл змісту циклів підготовки за навчальними дисциплінами.
22. Тематичний план (розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять).
23. Навчальний план, структура і призначення.
24. Робоча навчальна програма.

25. Формування змісту циклів підготовки.
26. Критерії оцінювання та умови заліку (екзамену).
27. Стратегічні завдання реформування змісту професійної підготовки.
28. Пріоритетні напрямки та шляхи реформування вищої освіти.
29. Стратегічні завдання вищої освіти в Україні.
30. Зв'язок між змістом дисципліни та вміннями, якими повинні володіти випускники вищого навчального закладу.

1. Діяльність яких суб'єктів дидактичного процесу покладено в основу розуміння поняття «метод навчання»?

2. У чому полягає сутність та чим зумовлена суб'єктивна частина розуміння поняття «метод навчання»?

3. Наведіть класифікацію методів викладання в умовах вищої школи. Розкрийте сутність методів усного викладення матеріалу.

4. У чому полягає сутність та особливості бінарної лекції?

5. Розкрийте основний задум та особливості підготовки та проведення так званої «перевернутої» лекції (flipped lecture).

6. У чому полягає сутність та особливості проведення лекції із застосуванням техніки зворотного зв'язку (інтерактивна лекція)? Які додаткові умови технічного забезпечення слід брати до уваги, плануючи таке навчальне заняття?

7. Складіть приблизний алгоритм дій науково-педагогічного працівника на етапі підготовки до лекційного заняття.

8. Чи доречно під час викладу лекційного матеріалу застосовувати вербальні прийоми мелодики (складника інтонації, який є рухом висоти тону голосових звуків)? Обґрунтуйте відповідь.

9. Охарактеризуйте можливі ознаки втоми здобувачів освіти як фізіологічного процесу, що можуть виникнути в разі обрання інтенсивного темпу проведення лекційного заняття.

10. Який арсенал засобів маніпуляційного впливу з метою актуалізації уваги аудиторії лектор повинен мати у своєму арсеналі? Як і в яких випадках застосовують той чи інший інструмент впливу?

1. Діяльність яких суб'єктів освітнього процесу покладено в основу розуміння поняття «педагогічна концепція»?

2. У чому полягає сутність та особливості концепції програмованого навчання?

3. Розкрийте сутність концепції традиційного навчання.

4. У чому полягає сутність та особливості педоцентристської концепції навчання?

5. У чому полягає сутність та особливості теорії поетапного формування розумових дій?

6. Окресліть основні переваги проблемного навчання у порівнянні із традиційним.

7. У чому полягає особливість концепції проєктного навчання, або методу проєктів?

8. Який принцип покладено в основу класифікації концепцій навчання?

9. Окресліть основні переваги та недоліки програмованого навчання.

10. Дайте характеристику основним стадіям розробки власне самого проєкту в проєктивній концепції.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи організації та здійснення у процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи навчання:

- за джерелом інформації (словесні: розповідь, бесіда, лекція; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи, анкетування тощо);
- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні);
- за ступенем самостійності мислення студентів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі) та ін.

В системі вивчення дисципліни використовується комплекс методів навчання: пояснювально-ілюстративний, спонукальний, інструктивно-практичний, репродуктивний, діяльнісний, проблемного викладу, евристичний, дослідницько-пошуковий.

Основними організаційними формами наведених вище методів навчання є: лекції, семінарські і практичні заняття, ділові і дидактичні ігри, тренінги, дискусійні форми розгляду виробничих ситуацій, складання і рішення тематичних кросвордів, наукові семінари, дебатні турніри, реферативні читання, індивідуально-дослідні завдання, навчальні конкурси, тестування.

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх студентів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного студента, так і колективними, тобто виступи двох та більше студентів.

Метод сценаріїв полягає в розробці ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі.

Семінарське заняття в активній формі (СЗАФ) – метод активізації навчально-творчої діяльності студентів, який передбачає залучення самих студентів до управління, організації та проведення семінарського заняття.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконання модульних завдань (тестові завдання закритої і відкритої форми);
- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль індивідуальної та самостійної роботи.

Якщо студент відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

На практичних заняттях оцінюється участь в обговоренні ситуацій та виконанні завдань.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модулі та балів за поточний контроль.

Студент, який в результаті поточного оцінювання, або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати екзамен з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати залік.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за 2 змістові модулі отримав середнє арифметичне менше 60 балів зобов'язаний складати залік з дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час заліку оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Поточний контроль здійснюється після завершення кожного тематичного розділу у вигляді тестового завдання, або участі в усній дискусії, або у разі підготовки та захисту здобувачем освіти наукової доповіді за обраною темою в рамках самостійної роботи.

Підсумковий контроль у вигляді заліку проводиться за умовою проходження студентом всіх етапів поточного контролю у вигляді (за вибором здобувача освіти): усної відповіді на запитання, або захисту презентації за запропонованою темою.

10. КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Основними критеріями, що характеризують достатній рівень сформованості знань, умінь та навичок здобувача освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни, є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі (табл. 11.1).

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, результати самостійної роботи студентів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за критеріями:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання еcts з національною системою оцінювання в Україні

За 100-бальною шкалою університету	За державною (національною) шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамени	Заліки	
90-100 балів	Відмінно	Зараховано	A

82-89 балів	Добре		B
74-81 балів	Добре		C
64-73 балів	Задовільно		D
60-63 балів	Задовільно		E
35-59 балів	Незадовільно (з можливістю повторного екзамєну)	Не зараховано	FX
0-34 балів	Незадовільно (з наступним відрахуванням після основної екзамєнаційної сесії)		F

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі», є:

- повнота і вчасність, об'єктивність і академічна доброчесність;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі. Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний контроль, самостійна робота				Індивідуальне завдання	Екзамєн	Всього
Тема 1	Тема 2	Тема 3-4	Тема 5-6	30	30	100
5	5	5	5			
Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10			
5	5	5	5			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всівиди навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	добре
68-74	D	задовільно
60-67	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови відпрацювання пропущених занять

Відпрацювання всіх пропущених занять є умовою допуску до іспиту. Заняття мають бути відпрацьовані заздалегідь, у день іспиту відпрацьовувати пропущені заняття не можна.

Способи відпрацювання занять (один варіант на Ваш вибір):

1. Розробити презентацію на 15-20 слайдів з теми пропущеного заняття; додати до презентації окремим файлом супровідний текст до слайдів зі списком літератури.

2. На основі опрацьованого матеріалу теми пропущеного заняття сформулювати 20 тестових питань різних видів (тести на встановлення відповідності (4 шт.), на виключення зайвого (4 шт.), на визначення понять (4 шт.), на встановлення аналогії (4 шт.), а також питання з відкритою відповіддю (4 шт.)).

3. Виконати додаткове індивідуальне завдання в гугл-класі.

4. Можливості для неформальної освіти: отримання сертифікату за курс «Вчимося викладати онлайн» (https://www.coursera.org/learn/teach-online?topic=Personal%20Development&sortBy=BEST_MATCH)

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Кайдалова Л. Г., Науменко Н. В. Методика викладання у вищій школі : метод. рек. до практичних занять для здобувачів вищої освіти. Харків: НФаУ, 2021. 46 с.
2. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років: Проект. URL: http://www.tnpu.edu.ua/EKTS/proekt_koncepc.pdf
3. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Київ : КНТ, 2017. 225 с.
4. Колобич О. П. Загальна психологія: навч.-метод. посіб. О. П. Колобич. Львів, 2018. 172 с. URL: https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/підручник-2018_колобич-Р7.pdf.
5. Красильник Ю.С. Методика проведення навчальних занять в умовах дистанційного навчання: навч. посіб. / Ю. С. Красильник, Г. Л. Корчова, М. В. Руденко. Київ: КНУБА, 2021. 158 с.
6. Кухаренко В. М. Екстрене дистанційне навчання в Україні: монографія / за ред. В. М. Кухаренка, В. В. Бондаренка. Харків: Міська друкарня, 2020. 409 с.
7. Мірошніченко В. І., Гончаренко О. А., Тушко К. Ю. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 168 с.
8. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. / В.М.Нагаєв, М.О. Портян. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Харків: Стильна типографія, 2018. 289 с.
9. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с
10. Резван О. О. Практикум із психології: навч. посіб. / О. Резван, Н. Моргунова, О. Кір'янова. Харків, 2019. 157 с.

11. Руденко, М. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник для аспірантів та здобувачів вищ. освіти / М. В. Руденко, Ю. С. Красильник, Г. Л. Корчова ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. Київ : КНУБА, 2022. 293 с.
12. Савченко Н.С. Організаційно-методичні засади підготовки фахівців до викладацької діяльності в умовах магістратури. Наукові записки ЦДПУ ім. В. Винниченка. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. Вип. 199. С. 52–57.
13. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021 – 2031 роки. URL: http://www.reform.org.ua/proj_edu_strategy_2021-2031.pdf (дата звернення 07.11. 2020 р.).
14. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.) : Домбровська Я.М., 2018. 280 с
15. Якимова Л.П. Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях : навч. посібник. Чернівці : Технодрук, 2019. 177 с.

Додаткова

1. Андреас Шлейхер. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / Переклала з англ. Ганна Лелів. Львів, 2018. 296 с.
2. Бикова Т. Б. Забезпечення дистанційної складової змішаного навчання засобами Moodle [Електронний ресурс] Т. Б. Бикова. Вісник Глухівського нац. пед. ун-ту ім. Олександра Довженка. Сер.: Педагогічні науки. 2019. Вип. 1. С. 78–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2019_1_11.
3. Вітюк А. В. Метод проєктів у дистанційному навчанні вищої математики [Електронний ресурс] / А. В. Вітюк, Н. В. Нужная. Науковий вісник Миколаївського нац. ун-ту ім. В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки. 2018. № 3 (2). С. 41–46. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2018_3\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2018_3(2)_9).
4. Вовдюк Л. В. Дистанційне навчання / Л. В. Вовдюк. Безпека життєдіяльності. 2018. № 3. С. 16–17.
5. Залевський С. В. До питання застосування способів дистанційного навчання для проведення контролю графічних робіт студентів [Електронний ресурс] / С. В. Залевський, І. Д. Пелеванюк. Сучасні проблеми моделювання. 2019. Вип. 15. С. 80–85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cpm_2019_15_13.
6. Зуб С. С. Грід-технології в науці та освіті / С. С. Зуб, А. І. Прокопенко. Педагогіка і психологія. Вісник НАПН України. 2019. – № 2. – С. 51–55.
7. Концепція нової української школи. – URL: <http://mon.gov.ua/Новини%202016/12/05/konczepczyia.pdf>.
8. Максименко С. Д. Генетична психологія учіння людини: монографія / Н. О. Матвеева. Київ, 2017. 206 с.
9. Нова українська школа: поради для вчителя / за заг. ред. Бібік Н. М. Київ, 2018. 206 с.
10. Модель інформаційної взаємодії в проєктах створення дистанційного навчання на основі віртуальної реальності / В. В. Морозов, Т. М. Шелест,

- М. В. Проскурін, Г. В. Гусак // Управління розвитком складних систем. – 2019. Вип. 37. С. 144–152. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Urss_2019_37_25.
11. Основи професійної освіти: підручник / М. Руденко, Р. Калениченко, Г. Капосльоз, Г. Корчова. Київ: КНУБА, 2018. 613 с.
 12. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. В.М.Нагаєв, М.О. Портян. Харків: Стильна типографія, 2018. 289 с.
 13. Руденко, М. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник для аспірантів та здобувачів вищ. освіти / М. В. Руденко, Ю. С. Красильник, Г. Л. Корчова ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. Київ : КНУБА, 2022. 293 с.
 14. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021 – 2031 роки. URL: http://www.reform.org.ua/proj_edu_strategy_2021-2031.pdf